

RAZVOJ PSIHLOGIJE

Od kar obstaja človek obstaja tudi zanimanje za duševne pojave.

1. ANIMIZEM:

- prve nekritične razlage
- ni znanosti
- naravne pojave, duševnost so si razlagali z demoni, nadnaravnimi bitji
- temelji na podlagi dogem(resnica v katero se ne dvomi) in avtoritet
- magija: vpliv na demone (žrtvovanje, ples)

2. ANTIKA: v okviru Filozofije

- bolj kritične razlage duševnih pojavov
- psihologija je v okviru filozofije
- ugotovitve filozofov:(ki še danes veljajo)
 - o Hipokratov NAUK O ŠTIRIH TEMPERAMENTIH

kolerik (vzkipljiv) sangvinik (delaven, družaben) flegmatik (ravnodušen) melanholik (čustven, občutljiv)

Večina ljudi je mešan tip.

- o Platon in Aristotelj razdelita dušo na tri plasti:
 - čutna plast (danes duševni procesi: motivacija)
 - čustvena plast (čustva)
 - razumska plast (spoznavni procesi)
- o Aristotel: prvo sistematično delo o duševnosti: O DUŠI
- o Teafrast: opisuje značaje (lenuh, strahopetnež, skopuh, nesramnež...)

3. RENESANSA:

- psihologija je še vedno v okviru filozofije
- znani filozofi:
 - o Descartes – duševne vsebine so prirojene
 - o Spinoza – duševne vsebine človeka so pridobljene (človek se rodi kot nepopisan list papirja)
 - o Locke
 - o Leibniz
- Ukvarjajo se z:
 - o Obravnavanje odnosa/povezavo med dušo in telesom
 - o Odkod izvor duševnih vsebin?
- FRENOLOGIJA: mišljenje, da je duševnost povezana z obliko lobanje (npr..visoko čelo=modrost), zemljevid lobanje /ponesrečena teorija
□...to je imelo vpliv na kasnejše ugotovitve, kje v možganih so centri duševnosti

4. 19.STOLETJE:

- 1879: Wundt v Leipzingu ustanovi laboratorij vpelje eksperiment v raziskovanje duševnosti

PSIHLOGIJA SE ODCEPI OD FILOZOFIJE IN POSTANE SAMOSTOJNA VEDA

- na nastanek psihologije imajo vpliv druge naravoslovne vede-vpliv novih spoznanj (Darwin-teorija revolucije, Newton)-vpliv z uporabo eksperimenta
- Začetniki:
 - o Wund-(1.laboratorij)
 - o Freud-(nezavedne sestavine duševnosti)
 - o Pavlov-(pogojni refleksi)
 - o Williams James
- SMERI/ŠOLE PSIHLOGIJE:
 - o **Strukturalizem/Elementarizem:** (Wund)
 - - iskanje **struktur** duševnih pojavov-posamezne pojave cepi na elemente in jih posamezno proučuje, kaj sestavlja nek duševni pojav
 - kako je sestavljena zaznava
 - metode: eksperiment, opazovanje(introspekcija)
- druge smeri nastanejo iz kritike Wunda:
 - o **Funkcionalizem:** (Williams James)
 - proučevanje **funkcije** duševnih pojavov (Wund to zanemarja-saj pojave le opiše)-(zakaj so se pojavi razvili, funkcija, namen duš.pojavov)
 - o **Gestalt psihologija:** (Köhler)
 - psihologija mora proučevati duševne pojave kot **celoto**-ne pa po delih (kritika strukturalizma)
 - vpliv na spoznavne procese: mišljenje, spoznavanje , učenje
- SMERI
 - o **Psihoanaliza:**
 - predstavnik: Freud, Jung
 - proučevanje tudi **nezavednega**:
 - nezavedno: del duševnosti, ki se je na zavedamo(kakšne vsebine, ki se je sramujemo-poskušamo pozabiti-potlačimo v nezavedno)
 - te vsebine niso izbrisane, pač pa se jih samo ne zavedamo [včasih pride na dan vedenje, ki si ga ne znamo pojasniti
 - do spoznanj o nezavednem je Freud prišel skozi študije primera-proučevanje posameznih duševnih bolnikov
 - metode: proste asociacije(kavč+pogovor), analiza sanj
 - vpliva na razvoj psihopatologije, psihoterapije, temelje osebnosti, vpliv na razlago motivacije, agresije, moralnega razvoja...
 - kritika: ukvarja se z nevrotiki-izhaja iz preučevanja duševnih bolnikov in ta spoznanja posplošuje na vso populacijo
 - o **Behaviorizem/Vedenjska psihologija:**
 - S [] [] R
(dražljaj) (BLACK BOX) (reakcija)
 - psihologija lahko preučuje samo **objektivno**-z ekstraspekcijo...
Black box: proučevanje duševnosti je preveč subjektivno, da bi jo psihologija proučevala
(nekoga zbudemo z šivanko: S:pičimo, R:odmik roke, BOX: ne vemo kako doživlja bolečino)
 - metode:

- eksperiment:
 - SKINNER:zabojček+vzvod+hrana=instrumentalno pogojevanje
 - THORNDIKE: proučevanje učenja
 - BANDURA: pretep z lutko - otroci posnemajo - tepejo lutko=posnemanje, modelno učenje
 - WARTSON-(Zda):"Dajte mi 10 otrok-iz njih bom naredil kar hočem": zanemarja vlogo okolja,učenja,dednost; poudarja:interes,talent
- ekstraspekcijska:
 - + dobro so preučili učenje
 - + uporaba eksperimenta
 - zanemarjanje vloge dednosti, samodejavnosti
 - uporaba živalske psihologije/primerjava z ljudmi
 - zanemarjanje introspekcije

o **Humanistična psihologija:** (Maslow, Rogers)

- kritika behaviorizma (živali) & psihoanalize (nezavedno)
- proučevanje:
 - proučevanje **tipičnega človeškega** (ne živali): vrednote, ustvarjalnost, osebnostna rast, motivacija
 - poudarjanje svobodne volje človeka - sam sprejema odločitve↳to človeka preveč idealizira (ni nagona)
- metode: objektivne (eksperiment, vprašalnik osebnosti)
- subjektivne (introspekcijska, ekstraspekcijska)
- Maslow-(Hierarhija potreb)
- kritika:
 - preveč filozofsko usmerjeni
 - pojmov ne znajo definirati(osebnostna rast, samoaktualizacija)

↳to je še danes težko

o **Kognitivna psihologija:** (Piaget/Pježe)

- proučevanje **kognitivnih/spoznavnih procesov**-predvsem višji spoznavni procesi (mišljenje)
- predstavnik: Piaget-Teorija razvoja mišljenja/Kognitivna teorija
- metode: opazovanje v naravi, eksperiment
- kritika: pri razvoju človeka zanemarjajo vlogo čustev in motivacije
- vpliv na razvoj: govora, mišljenja, socialnega zaznavanja, ustvarjalnosti

<u>Smeri:</u>	proučevanje:	metode proučevanja:	kritika:	predstavniki:
Strukturalizem/Elementarizem :	<ul style="list-style-type: none"> ● struktur duš.pojavov ● cepitev pojavov na elemente ● sestava zaznave 	<ul style="list-style-type: none"> ● eksperiment ● introspekcijska 	<ul style="list-style-type: none"> ● pojavi so le opisani 	Wundt
Funkcionalizem :	<ul style="list-style-type: none"> ● proučevanje funkcije, namena duševnih pojavov 			Williams James
Gestalt	<ul style="list-style-type: none"> ● proučevanje 			Köhler

psihologija:	pojavov kot celoto ● spoznavni procesi			
Psihoanaliza:	● proučevanje tudi nezavednega	● metoda prostih asociacij ● analiza sanj	posploševanje spoznanj iz dela z nevrotiki	● Freud ● Jung
Behaviorizem/ Vedenjska psihologija:	● zunanost ● duševnost-preveč subjektivna ● Black box	● eksperiment (Skinnerjev zaboj,, pretepanje lutke) ● ekstrospekcija	● zanemarjanje vpliva duševnosti	● Skinner ● Thorndike ● Bandura ● Wartson
Humanistična psihologija:	● proučevanje tipično človeškega ● samodejavnost	● eksperiment ● vprašalnik osebnosti ● introspekcija ● ekstrospekcija	● filozofsko usmerjeni ● pojmov ne znajo definirati	● Maslow ● Rogers
Kognitivna psihologija:	● višji spoznavni procesi	● opazovanje v naravi ● eksperiment	● zanemarjajo vlogo čustev in motivacije	Piaget

Psihologija v Sloveniji:

- 1950: Mihajlo Rostohar: ustanovi oddelek za psihologija na filozofski univerzi
- Anton Tenstenjak